

Ghanassa kaikki tanssivat, mutta jalkapallo on erityisesti poikien laji.

Makupaloja Ghanasta

26.4.2025 6.00

Puoli vuotta Ghanassa tarkoitti elämää ilman omaa huonetta, sänkyä, tyynyä, jääkaappia, lämmintä suihkua, turvavöitä, oikeita kenkiä, housuja, kampaajaa, juustoa ja vihreitä asioita lautasella, mutta johdatti ghanalaisten juhlien intensiiviseen tunnelmaan, maailman helpoimmin saavutettavaan sademetsään, paratiisirannan metsästykseen sekä retkille pääkaupunkiin Accraan ja rajan yli Togoon.

Teksti ja kuvat: LOTTA PELTONEN

Chanassa musiikki soi kaikkialla ja yleensä suurella volyymillä. Oikeastaan ei tulisi puhua musiikista vaan musiikeista, sillä lähes poikkeuksetta päällekkäin soi monia erilaisia rytmejä. Musiikki tulvii ilmoille kännyköistä, kannettavista, pöytäkoneista, radioista, telkkareista, erilaisista soittimista ja livenä esitettynä. Korvat täyttää varsin sekalainen äänten kakofonia.

Järisyttävin musiikkiin liittyvä kokemus sattui heti toisena päivänäni. Oli lauantai-iltapäivä ja olin totaalisen uupunut matkustamisesta. Halusin vain sulkea silmäni ja levätä omalla patjallani, mutta takapihan takaa kantautuvasta musiikista johtuen se oli täysin mahdotonta. Minulla oli korvatulpat korvissa ja kädet korvien päällä, mutta silti meteli oli yksinkertaisesti mieletöntä. Livebändi, naissolisti yhtyeineen, olisi vielä saattanutkin mennä toisesta korvasta sisään ja toisesta ulos korvatulpin ja kämmenin vaiennettuna, mutta se basso! Se oli niin lujalla, että pelkäsin tärykalvojeni särkyvän. Huone värähteli ja väsynyt kehoni sätki basson säristessä ja kiertäessä ympäri Cape Coastia - ja sitä jatkui tunteja.

Kyse oli tietenkin hautajaisista. Ghanassa niitä vietetään hieman eri tavalla. Iloinen ja menevä tanssimusiikki kuuluu olennaisena osana kaikkeen kirkkotoimintaan, ja jumalanpalveluksesta kantautuva musiikki kuulostaa toisinaan aivan yökerholta.

Musiikki kulkee käsi kädessä tanssin kanssa. Vauvat imevät rytmin vereensä jo äidinmaidosta, ja lapset kopioivat kaduilla ja tanssivideoissa nähtäviä liikkeitä. Musiikin ja tanssin kliimaksi on ghanalainen juhla. Juhlien resepti on hyvin yksinkertainen: tarvitaan musiikkia ja ihmisiä. Jos halutaan hienostella, niin jotakin juotavaa ja tuikkiva tähtitaivas. Juhlapaikaksi sopii mikä tahansa rannan, baarin, klubin, talon, sisäpihan tai huoneen tapainen.

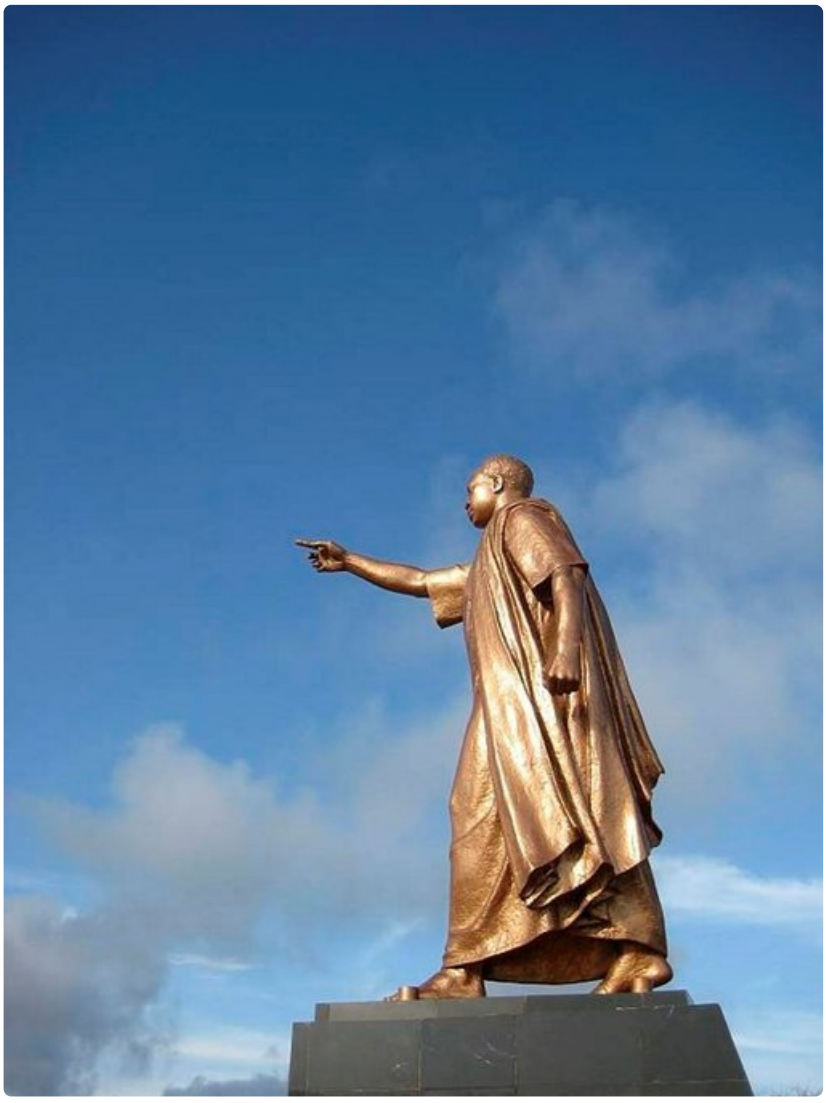
Tanssilattialla ensimmäisenä silmään pistää se, että kaikki osaavat liikkua musiikin tahdissa hyvin ja luontevasti - erityisesti miehet. Sitä on ilo katsella. Naisen ja miehen välinen teerenpeli alkaa kiusoittelulla, jota seuraa tanssikumppanin haastaminen. Yhdessä kokeillaan erilaisia rytmejä, liikkeitä ja kuvioita. Haastelun jälkeen päädytään tilanteeseen, jossa pari liimautuu toisiinsa tehden hitaita kiusoittelevia ympyröitä tai teräviä iskuja ja niillä mennään alas lähes lattian tasolle.

Ghanalainen juhla on kuuma ja kostea. Illan edetessä huomaa miten oma hiki sekoittuu kymmenten muiden tanssijoiden hikeen. Mekot ja paidat kostuvat läpimäriksi ja liimautuvat ihoon. Kasvot täyttyvät hikihelmistä ja niitä halkaisee korvasta korvaan ulottuva hymy. Tanssiminen nostattaa ihmiset euforiseen tilaan. Energinen ja enimmäkseen tanssimisesta humaltunut keho tuntuu kevyeltä vielä kotimatkallakin. Keskellä mustaa yötä saatat potkaista kenkäsi pois, juosta minkä jaloistasi pääset ja pyöräyttää kärrynpyöriä aution kadun valkoisella keskiviivalla. Juhlien intensiivistä, hikistä ja seksikästä tunnelmaa on mahdoton välittää, se pitää kokea itse.

Kun Cape Coastin kadut ja nähtävyydet ovat käyneet tutuiksi, voi laajentaa reviiriään Kakumin kansallispuistoon, maailman helpoimmin saavutettavaan sademetsään. Puisto kattaa reilut 350 neliökilometriä metsää ja siellä asustaa 300 lintulajia, 600 perhoslajia ja 40 nisäkäslajia. Puisto on näkemisen ja kokemisen arvoinen, vaikka siellä ei isoja nisäkkäitä näekään.

Kakumissa ei saa liikkua yksin, joten tarjolla on erilaisia opastettuja kierroksia lintujen tarkkailusta yöretkeilyyn ja puussa yöpymiseen. Päädyin kokeilemaan luontokävelyä ja puiston seikkailullista osuutta, kävelyä puiden väliin 30 metrin korkeudelle viritetyillä riippusilloilla.

Riippusiltakävely tarjoaa ainutkertaisen mahdollisuuden nähdä sademetsää apinan perspektiivistä.

Kwame Nkrumah ja tie kohti tulevaisuutta.

Reitti koostuu seitsemästä tasanteesta ja kuudesta riippusillasta. Rakennelma on kanadalais-ghanalaisen yhteistyön tulos. Se kantaa kaksi elefanttia ja sen kunto tarkastetaan päivittäin. Onnekseni saavuin paikalle hiljaisella hetkellä, ja sain nautiskella kävelystä kaikessa rauhassa. Sademetsä jalkojen alla, ympärillä ja horisontissa oli uskomattoman vihreä ja vehreä. Korkeutta oli vaikea hahmottaa, koska puiden latvat nousivat niin korkealle ja maata oli näkyvissä vain paikoitellen.

Luontokävelyyn sisältyi tunnin mittainen perehdytys sademetsän puustoon ja kasvillisuuteen. Asiantunteva opas esitteli jännittävän näköisiä puita ja kertoi niiden käyttötarkoituksista ja parantavista vaikutuksista. Matkan varrelle osui muun muassa lääkekasveja koleraan, keltakuumeeseen ja astmaan. Puiston isot eläimet kuten elefantit ja antiloopit ovat metsän uumenissa piilossa uteliailta katseilta, mutta perhosia lenteli ympäriinsä.

Kierroksen keskeytti muurahaisten kuhiseva ja kiemurteleva valtatie. Kuningatar oli ilmeisesti kuollut ja yhteisö teki muuttoa uuteen paikkaan. Muuttotoiminta oli ihailtavan tehokasta: työläiset kuljettivat valkoisia munia turvaan sotilaiden vartioidessa tien molemmin puolin. Puutteellisella kenkävarustuksella liikuttaessa oli varottava etenkin valtavan kokoisten mustien sotilasmuurahaisten puremaa. Ennen vanhaan niiden vahvaa purukalustoa käytettiin haavojen tikkaamiseen. Muurahaistikeillä suljetun haavan umpeuduttua tikit rapsutettiin pois.

Päiväretken jälkeen yritin napata kotimatkalle paikallisen reittitaksin eli *tro-tron* ison tien varrelta, mutta kaikki ohiajavat autot olivat ihan täynnä. Ilmassa oli jo häivähdys epätoivoa ja väsymystä. Paikalle pysähtynyt ystävällinen rekkakuski lupasi kyydin, mutta siinä samassa saapui seuraava tro-tro vapaine penkkeineen. Liftaaminen Ghanassa olisi tietysti ollut paljon jännittävämpää.

Cape Coastin rannat menettelevät, etenkin yliopiston edustan ranta palmuineen ja vaaleine hiekkoineen, mutta paratiisirannan löytääkseen on suunnattava toisaalle.

Sellaisen jäljillä otin aikaisen tro-tron Kotokuraban asemalta kohti itää, ja pyysin kuljettajaa pudottamaan minut Ebeneezer-pysäkillä. Pysäkiltä suunnistin etelään, kohti edessä kimmeltävää merta ja sinistä taivasta kohti kurottelevia palmupuita. Taisin kulkea läpi koko pikkuruisen Anomabo-kylän: ohi kirkon ja Fort Williamin, sitten pienempää tietä valkoihoista tarkoittavien *obroni*-huutojen saattelemana katsellen, miten paikalliset suorittivat aamuaskareitaan julkisissa olohuoneissaan. Tie päättyi pieneen satamaan veneineen, kalastajineen, kalasaaliineen ja kalasaalista odottavine naisineen.

Jatkoin rantaviivaa länteen saavuttaen yllättävän nopeasti puisen paviljonkiravintolan ja viihtyisän näköiset savimajat. Suurin osa Anomabo Beach Resortissa majailevista länsimaalaisista oli vielä unten mailla, mutta aamun edetessä rannalle ilmestyi useita lapsiperheitä ja muutama uskalias nuoripari. Meri Resortin edustalla on matala ja vähemmän raju kuin Cape Coastissa - ihanteellinen jopa pienille lapsille harjoitella lainelautailua.

Rannan kaunein osuus sijaitsee Resortista länteen, mutta säästin kävelyn sinne toiseen kertaan. Sen sijaan kastauduin virkistävässä vedessä ja asettauduin mukavasti syrjäiseen rantatuoliin. Palmujen suopeassa varjossa ja suolaisen merituulen hyväillessä vierähti tovi postikortteja kirjoittaen.

Ennen kotiinpaluuta sain todistaa hetkeä, jolloin kalastajat monen tunnin urakoinnin jälkeen saivat verkkonsa kiskotuksi rantaan. Keskiosassa sätki kohtalainen saalis pieniä hopeisia kaloja. Saaliin rantauttamisessa avustaneet pikkupojat saivat kerätä itselleen pääsaaliin ulkopuolelle jääneet yksittäiset kalat. Seurasin ihmeissäni juoksemista, sorminäppäryyttä ja kekseliäisyyttä.

Yksi pojista hautasi saaliinsa hiekkaan ja asetti aarrepaikkansa merkiksi punaisen pullonkorkin kiiruhtaessaan tekemään lisälöytöjä.

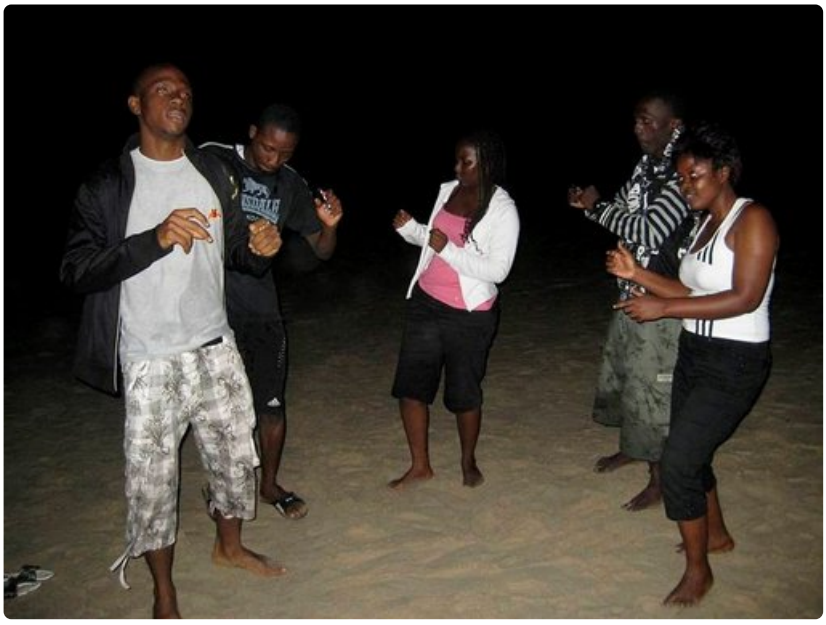
Toinen poika sulloi sätkivät kalat paitansa helmaan ja työnsi ylipursuavat kalat alushousuihinsa.

Olin täynnä liikutusta ja ihmetystä. Kontrasti paikalle pöllähtäneisiin, helleasuihin sonnustautuneisiin ja digijärkkärein varustautuneisiin länsimaalaisiin oli valtameren levyinen. Ehkä onnekseni oma kamerani oli kotona ja muistoksi ei jäänyt kuvan kuvaa, vaan pelkkä unohtumaton kokemus.

Vapaus ja oikeudenmukaisuus on Ghanan motto.

Ystävykset lankulla Kakumin korkeuksissa.

Spontaanit iltajamit tähtitaivaan alla.

Ghanan pääkaupunki Accra sijaitsee rannikolla noin 150 kilometriä Cape Coastista itään. Matkaan saa kulumaan trafiikista ja ruuhkasta riippuen kahdesta ja puolesta reiluun neljään tuntiin. Tie on hyvässä kunnossa ja liikenne maltillisempaa kuin vaikkapa Intiassa. Matkan varrella on mukava seurata maisemaa, jossa vihreä sademetsä, punainen maa ja paikoitellen pilkahteleva sinertävä meri vuorottelevat.

Accran laitamilla vauhti hidastuu ja pysähtyy lopulta kokonaan. Liikennevaloissa ja ruuhkassa seisotaan yhtä tukevasti kuin vieressä kohoavat massiiviset mainostaulut. Pysähtyneen, hikisen ja saasteisen tunnelman rikkovat ympärillä pyörivät katuhaukat, jotka kauppaavat kaikkea aurinkolaseista karttoihin, laihdutusvöistä leivoksiin ja laskimista muovilennokkeihin. Loppumatka madellaan heidän saattelemanaan aina päätepysäkille asti. Accran metropolialueella sijaitseva kylä, Kaneshie on yhdistetty kulkuneuvojen lastauspaikka ja eloisa markkinatori. Ihmisvilinä, meteli ja huono ilma kertovat, että on saavuttu isoon afrikkalaiseen kaupunkiin.

Kaupungin varsinainen keskusta muistuttaa vain etäisesti länsimaalaisia pikkuserkkujaan, joissa ydinkeskustan nähtävyydet on ripoteltu siten, että ne ovat jokseenkin saavutettavissa omia jalkoja käyttäen. Accra ei ole sellainen kaupunki, sillä siellä tarvitset pyörät allesi. Välimatkat eri kaupunginosien välillä ja jopa keskustan sisällä ovat pitkiä ja ne on taitettava taksilla tai tro-trolla. Taksi on paikalliseen hintatasoon nähden kallis ja tro-trolla kulkeminen edellyttää kaupungin tuntemista tai kaaoksenhallintaa. Päästäksesi kohteesta A kohteeseen B, sinun on ensin matkattava kohteeseen C, joka on suurella todennäköisyydellä liikenneympyrä. Sieltä jatkat matkaa toisella tro-trolla seuraavaan liikenneympyrään D, josta käsin kohde B on saavutettavissa jalan.

Kaupungin pari vakavasti otettavaa nähtävyyttä, sanan länsimaalaisessa merkityksessä, sijaitsevat kuitenkin kohtuullisen välimatkan päässä toisistaan. Jos haluaa tehdä kierroksen jalkaisin, voi aloittaa esimerkiksi Itsenäisyysaukiolta, joka tunnetaan myös nimellä Black Star Square. Laajalla paraatiaukiolla sijaitsee Eternal Flame of African Liberation, johon Ghanan ensimmäinen presidentti **Kwame Nkrumah** (1909-1972) asetti tulen vuonna 1961. Ikuinen liekki sytytetään vuosittain Ghanan itsenäisyyspäivänä 6. maaliskuuta, jolloin aukiolla juhlitaan näyttävästi.

Tulen alustassa ja aukealle kootuissa teltoissa toistuvat Ghanan lipun värit punainen, keltainen ja vihreä, joista keskimmäistä koristaa musta viisisakarainen tähti. Punainen väri symboloi vapauden puolesta vuodatettua verta, keltainen maan vaurauksia ja vihreä ympäröivää rikasta luontoa. Musta tähti tunnetaan Afrikan vapauden "yksinäisenä tähtenä" ja se oli Black Star -varustamon tunnus.

Välittömästi aukion läheisyydessä, liikenneympyrän keskellä seisoo Independence Arch, johon on kirjattu mustilla kirjaimilla Ghanan itsenäistymisvuosi 1957 ja motto Freedom and Justice. Sama teksti on myös kaikkien kolikoiden takapuolella. Kaaren huipulla tuikkii musta tähti.

Ghana oli Afrikan itsenäisyystaistelun edelläkävijämaa, ja se itsenäistyi ensimmäisenä Saharan eteläpuolisen Afrikan valtioista.

Näin se näytti esimerkkiä ja antoi toivoa koko muulle mantereelle.

Aukiolta on luontevaa siirtyä Ghanan vapaustaistelijalle ja ensimmäiselle presidentille omistettuun puistoon. Pronssista valetun näköispatsaan etusormi osoittaa tietä eteenpäin paikalla, jolta Nkrumah julisti Ghanan itsenäiseksi valtioksi. Kivenheiton päässä paikasta Nkrumah nukkuu haudassaan egyptiläisen vaimonsa Fathian kanssa ikuista unta. Unta tuskin häiritsevät paikalla pörräävät vasta-avioituneet pariskunnat, jotka haluavat ikuistaa itsensä tässä merkityksellisessä paikassa.

Kwame Nkrumah Memorial Parkissa on rauhallinen ja ilmastoitu museo, josta löytyy kiinnostavia valokuvia ja kokoelma Nkrumahin henkilökohtaisia tavaroita eri elämänvaiheista muun muassa opiskeluaikainen sänky ja presidentin uran aikainen pöytä. Hänen kirjoittamansa neljätoista kirjaa ovat edustettuina eri maiden painoksina, ja niiden joukosta silmään osuu esimerkiksi yksi unkarinkielinen kappale.

Kohtaaminen Cape Coastin kadulla.

Paratiisirannan jäljillä.

Cape Coastin yliopiston rannalla tarkenee pilvisenäkin päivänä.

Historiaosuuden jälkeen kierros jatkuu läpi tolkuttoman kokoisen Makola Marketin. Siellä saa kulumaan tuntikausia kummastellen muun muassa kämmenenkokoisia eläviä etanoita, kuumassa auringossa kärventyviä mereneläviä ja kauniisti pinottuja hedelmiä, vihanneksia, juureksia, muovikrääsää, koruja ja kankaita. Merkillisiä ovat myös Marketin välittömässä läheisyydessä sijaitsevat pienet kerrostalot, jotka pursuilevat pieniä vaateputiikkeja. Rakennukset on kuorrutettu näytille asetetuilla vaatteilla ja putiikista toiseen pääsee ulkokautta portaita pitkin. Näkymä muistuttaa vaatekappaleista ja putiikeista rakennettua labyrinttia, josta ei ole paluuta.

Accran hipsterielämän keskus on Osu, minne on jo matkattava kahdella tro-trolla, kahden liikenneympyrän kautta. Länsimaalaistyyliset ravintolat, kahvilat ja yökerhot sijaitsevat täällä. Yläluokan ja länsimaalaisten mukana ovat rantautuneet lieveilmiöt kuten raketin lailla kohonneet hinnat, lapsikerjäläiset ja valkoisten naisten metsästäjät. Mutta on myönnettävä, että Koala-supermarket muistutti jollakin perverssillä tavalla väsähtäneen matkailijan keidasta. Siellä ne kaikki tutut olivat: Garnier, Ajax, Off, Nutella, Mars, Haribo, Magnum ja ruisleipä, ulko-ovien taakse kätkettynä, nätisti hyllyille aseteltuina ja ostoskärryihin lastaamista odottamassa.

Yöllä Accran kuumuus ja verenhimoiset naarashyttyset ovat tehdä hulluksi. Puolta vuorokautta myöhemmin makaan tyytyväisenä omalla patjallani Cape Coastissa. On hämmentävää, miten nopeasti voi tottua uusiin asioihin, ihmisiin ja olosuhteisiin. Mikä kolme viikkoa sitten tarkoitti kulttuurishokkia, tarkoitti nyt suloista kotiinpaluuta.

Accrasta matkustaa Ghanan itärajalle kolmessa tunnissa. Jos matkan varrella on tarvetta välipysähdykselle, voi viivähtää päivän Ketassa. Tämä matkailijoiden harvakseltaan vierailema kylä sijaitsee maantieteellisesti kiinnostavassa paikassa kapealla kannaksella, jonka toisella puolella on meri ja toisella laguuni. Paikoitellen näkymä laguunille on ihastuttavan rauhallinen: veneitä, perinteisiä kalanpyydyksiä, kainaloitaan myöden vedessä kahlaavia kalastajia ja monenmoisia lintuja.

Kylän edustan ranta on jotakin uutta verrattuna muihin näkemiini ghanalaisiin rannikkokohteisiin: palmupuista riisutulla rannalla on ainoastaan hiekkaa ja meri. Tykästyn näkymän alastomuuteen. Emancipation Beach Resort tarjoaa majoitusta yksinkertaisissa palmumajoissa. Palveluun sisältyy kokemus alkeellisesta vessasta ja suihkusta. Hiekalle on pystytetty palmunoksista koottu neliö, jossa on hiekka lattiana ja taivas kattona. Yritäpä siinä sitten miettiä, miten kaikki toiminnot suoritetaan.

Ketan nähtävyytenä on tanskalaisten vuonna 1784 rakentama Fort Prinzenstein. Meri on syövyttänyt sen takaosan, mutta muuten se seisoo vielä omilla jaloillaan. Huipulle voi kiivetä jalan ja sisällekin pääsee pientä pääsymaksua vastaan. Linnoitus heijastaa tyyliltään valloittajien kotimaan arkkitehtuuria - valkoisen miehen julmuus sen sijaan pysyy vakiona olipa kyse mistä tahansa eurooppalaisesta valloittajakansasta. Selkäpiitä karmivat orjien lattiaan raapimat jäljet ja tuntemattoman henkilön joskus paljon myöhemmin kirjoittavat seinätekstit.

Ketasta rajalle matkaa alle tunnissa. Rajan molemmin puolin täytetään lomake ja Togon puolella passia somistetaan hienoilla leimoilla ja postimerkinnäköisellä viisumilla. Rajalta saatavalla 10 000 CFA eli noin 16 euron arvoisella viisumilla ostetaan seitsemän päivää tässä pikkuruisessa maassa. Jos tarve vaatii, ajan voi käydä laajentamassa kuukaudeksi pääkaupunki Loméssa samaan hintaan.

Togon puolella matkaa voi jatkaa jalan, sillä Lomén keskusta sijaitsee kahden kilometrin päässä rajalta. Hôtel de Galionissa voi yöpyä, illallistaa ja kuunnella livemusiikkia perjantai-iltaisin. Tunnelmallisen majapaikan alakerrassa on baari, jossa voi törmätä muun muassa tummansiniseen puvuntakkiin ja valkoisiin suoriin housuihin sonnustautuneeseen ruotsalaisherraan, oikeustieteiden tohtoriin, joka nauttii elämästään Togossa.

Lomén Grand Marché on kohtuullisen kokoinen tori, jonne voi yrittää hukata itsensä. Rauhallisempi paikka tehdä ostoksia on Village Artisanal, missä käsityöläiset valmistavat ja myyjät tuotteitaan. Tarjolla on koruja, taidetta, batiikkikankaita ja veistoksia. Erityisen tunnettu Lomé on sandaaleistaan. Taitavat suutarit valmistavat sandaaleja mittatilaustyönä lyhyelläkin, noin vuorokauden varoitusajalla. Kumipohjalla varustetut nahkasandaalit kirkkaine väreineen ovat herkullisen ihania.

Fort Prinzenstein'n ikkunat raamittavat näkymää Guineanlahdelle.

Kalastajat kiskovat venettä Ketan palmuista riisutulla rannalla.

Kaupungin laitamilla sijaitseva Marchée de Féticheurs edustaa sitä jännittävää ja eksoottista Afrikkaa, joka on tuttu lähinnä vanhoista elokuvista alkuasukkaineen, kaislahameineen ja naamioineen. Torin keskuskohdan, riittialttarin, ympärille asetetuissa myyntikojuissa myydään perinteisiä rohtoja kaikenmaailman vaivoihin. Löytyy muun muassa eläinten pääkalloja, lintuja vatsat avattuina ja suolet poistettuina, krokotiilinnahkaa, kilpikonnan kilpiä, valaan selkänikamia, merisiilejä ja hevosen pää. Kuolleiden ja kuivattujen, uhanalaistenkin eläinten osien näkeminen tuntuu niin epätodelliselta, että tuntuu ihan normaalille koskettaa norsun kärsää ja silittää leopardin turkkia.

Jos voodoo kiinnostaa enemmän, on suunnaksi otettava Voga's Friday market 20 kilometriä Anéhosta koilliseen. Se on yksi Togon suurimmista ja värikkäimmistä markkinoista.

Musée National sijaitsee Paleis des Congrès'n takaosassa. Pieni museo esittelee matalalla profiililla Togon historiaa, orjuutta, kolonialismia ja itsenäisyyden aikaa. Näytillä on historiallisia artefakteja kuten ruukkuja, rumpuja, nuolipyssyjä ja perinteisiä asusteita. Musée International du Golfe de Guinée pitää sisällään kansallismuseota monipuolisemman ja värikkäämmän kokoelman afrikkalaista kulttuuria ja taidetta. Se jäi kuitenkin näkemättä, kun vauhdin hurma ja yllättävästä sateesta kostunut tie sumensivat näkyvyyden ja moto-kuskina tällä kertaa toiminut Aziz ajoi paikan ohitse. Next time.

Loméssa ihastuttaa rannan ja rajan läheisyys, merituuli, organisoitu liikenne, leveät kadut, jalkakäytävät, ranskan kieli, moottoripyörät, lenkkeilijät, ravintolat, putiikit, puisto, patonki, juustot ja rauhallisuus. Se on tunnelmaltaan hyvin erilainen kuin Accra tai Ghana ylipäätään. Yhteen sanaan typistäen, ja Ghanaan verraten, se on hillitty.

Kokonsa puolesta Lomén voi ottaa kätevästi haltuun kävelemällä, mutta kätevämpi, joskin hieman vaarallinen vaihtoehto, on *moto-taxi* - tai oikeastaan kuka tahansa moottoripyörän omistava henkilö. Maksamalla jokseenkin saman hinnan, noin 200 CFA, voi viilettää ympäri kaupunkia moottoripyörän selässä ilman kypärää. Tukka hulmuaa ja takkuuntuu tuulessa, mittarissa on kohta 30 ja tuntuu, että elämä on tässä ja nyt.

FAKTAT GHANA

Sijainti: Länsi-Afrikassa, Guineanlahden rannikolla Norsunluurannikon ja Togon välissä
Asukasluku: noin 24,7 miljoonaa
Pääkaupunki: Accra
Pinta-ala: 238 533 km²
Rajanaapurit: Norsunluurannikko lännessä, Burkina Faso pohjoisessa ja Togo idässä.
Kieli ja uskonto: Englanti virallisena kielenä muistuttaa Britannian siirtomaa-ajasta. Suurin uskonto on kristinusko.
Talous: Luonnonvaroja ovat kulta, timantit ja öljy. Suurin työllistäjä on maatalous, ja maataloustuotteista viennin kannalta merkittävin kaakao.
Nähtävyyksiä: Rannikon linnat ja linnoitukset, Kakumin ja Molen kansallispuistot, Lake Bosumtwi, Wlin vesiputoukset, Nzulezu, Manhyia Palace Kumasissa
Kuuluisia ghanalaisia henkilöitä: Kumasissa syntynyt **Kofi Annan** toimi YK:n pääsihteerinä vuosina 1997-2006, kuuluisimmat ghanalaiset jalkapalloilijat: **Abedi Pele** ja **Michael Essien**
Miten pääsee: Suomesta ei ole suoraa lentoa Ghanaan. Edullisimmat lennot Accraan kulkevat Istanbulin, Lontoon, Amsterdamin ja Frankfurtin kenttien kautta. Hintahaitari 800 eurosta ylöspäin.

Vinkit

Matkustaminen sujuu kätevimmin, joskaan ei kovin joutuisasti, *tro-trolla*. Näillä minibusseilla ei ole tarkkoja aikatauluja tai pysäkkejä, vaan ne lähtevät sitten kuin ovat täynnä. Kyytiin voi hypätä myös suoraan kadulta, kuljettajan apuri ja rahastaja kertoo kyllä mihin auto on matkalla.

Ghanan rantaviivaa komistava linnojen ja linnakkeiden rivistö muodostaa ainutkertaisen historiallisen monumentin koko Länsi-Afrikassa. Osassa niistä voi yöpyä ja ruokailla pikkurahalla. Erityisen hienoja ovat satumainen Princess Town ja Fort Groot Frederickburg.

Ompelija veloittaa mittatilaustyönä tehdystä mekosta tai miesten lyhythihaisesta paidasta noin viisi euroa. Kankaan kustannukset ovat laadusta riippuen noin neljä euroa jaardilta (0,9144 metriä). Ghanan parhaita kangaskauppoja ovat Da Viva, Woodin ja GTP.

PLUSSAT

Lapset tanssivat azzontoa hiekkarannalla.

Ghanalaiset rakastavat kahta j:tä, nimittäin jalkapalloa ja Jeesusta. Molempiin voi törmätä rannalla.

Mustan tähden aukiota kansoittavat Ghanan lipun värejä kantavat teltat.

o Ystävälliset ja vieraanvaraiset paikalliset
o Aurinko, lämpö ja merituuli
o Moniin muihin Afrikan maihin verrattuna matkustaminen on helppoa ja turvallista.
o Ghanasta käsin voi vierailla helposti myös Togossa ja Beninissä.

MIINUKSET

o Julkisia vessoja on vähän ja ne ovat huonosti varusteltuja.

o Muovipusseja käytetään ylenpalttisesti, mikä aiheuttaa roskaongelman.
o Kovaääninen musiikki käy korviin.

o Roskaiset kadut

Kommentti

Olen kolunnut yli neljäkymmentä maata matkailun, opiskelun ja työskentelyn merkeissä, mutta mikään niistä ei ole kolahtanut samalla tavalla kuin Ghana. Tapaamani ihmiset olivat niin kertakaikkisen iloisia, ystävällisiä, vilpittömiä ja sydämellisiä. Yleisesti ottaen ghanalaiset ovat tyytyväisiä ja nauttivat elämästään. Huomisesta ei murehdita turhaa, sillä kaikki asiat tulevat järjestymään. Puolen vuoden työharjoittelun aikana tuli vahvasti sellainen olo, että Ghanassa länsimaalaisestakin tulee Ihminen, ja sitä tajuaa mikä elämässä on oikeasti tärkeää ja merkityksellistä. Suosittelen Ghanaa lämpimästi.

